

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ
ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Α΄ ΑΘΗΝΩΝ

29 Μαρτίου 2020

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Κωνσταντίνο Σκρέκα.

Θέμα: «Δασικοί Χάρτες: πολυάριθμα και σοβαρότατα προβλήματα σε όλη την επικράτεια.»

Κύριε Υπουργέ,

Πολλές, σοβαρές και εύλογες αντιδράσεις καταγράφονται ανά την επικράτεια σχετικά με το θέμα των δασικών χαρτών.

Συγκεκριμένα, με την ανάρτηση των δασικών χαρτών αποκαλύφθηκε ότι σχεδόν «το 60% της ελληνικής επικράτειας είναι δασικό», και έτσι χιλιάδες ιδιοκτήτες βλέπουν από τη μια στιγμή στην άλλη τις περιουσίες τους -οικόπεδα, βοσκοτόπια, αγροί, κ.λπ.- να «μετατρέπονται» σε δασικές εκτάσεις. Σύμφωνα με τους χάρτες τα δάση καλύπτουν σήμερα το 60% της έκτασης της χώρας, ενώ το 1945 (ημερομηνία που λήφθηκαν οι αεροφωτογραφίες) υπό συνθήκες σαφώς πιο περιορισμένης ανοικοδόμησης και ήπιων χρήσεων γης κάλυπταν το 55,4%, με τη διαφορά να «μεταφράζεται» σε επιπλέον 2.774.456 στρέμματα δάσους. Όσον αφορά τις χορτολιβαδικές εκτάσεις, αυξήθηκαν από 144.870 στρέμματα το 1945 στα 1.089.467 στρέμματα.

Ενδεικτική είναι η περίπτωση της Κρήτης, με σχεδόν όλο το νησί να αποτυπώνεται πράσινο, με χιλιάδες αγρότες και κτηνοτρόφους να κινδυνεύουν να χάσουν ακόμη και τις κοινοτικές επιδοτήσεις και να τους απαγορευτεί να καλλιεργήσουν τις εκτάσεις τους. Οι δασικοί χάρτες της Κρήτης αναρτήθηκαν από τη διεύθυνση Δασών της Περιφέρειας πριν καν το Κτηματολόγιο προχωρήσει και διασφαλίσει τις ιδιοκτησίες των πολιτών. Ιδανικά, θα περίμενε κανείς πως αυτή η κίνηση γίνεται αποκλειστικά για την προστασία του περιβάλλοντος και την οριοθέτηση των δασικών περιοχών, όπως έσπευσαν να καθησυχάσουν διάφοροι αρμόδιοι. Η πραγματικότητα, όμως είναι πολύ διαφορετική.

Στην αρχική τους μορφή, οι χάρτες είχαν χονδροειδή λάθη (λ.χ. ολόκληρο το λιμάνι στη Χώρα Σφακίων ανακηρύχθηκε χορτολιβαδική έκταση). Τα προβλήματα, όμως είναι πολύ μεγαλύτερα, και αφορούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς. Τεράστιες εκτάσεις αγρών και βοσκοτόπων βαπτίζονται αυθαίρετα «δασικές» στους χάρτες, με αποτέλεσμα να απειλούνται άμεσα οι περιουσίες πολλών κατοίκων. Ιδιαίτερα στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές, αυθαίρετα βαφτίστηκαν βοσκοτόπια με κριτήριο αποκλειστικά τους χάρτες της δεκαετίας του '40. Περιοχές, ιδιαίτερα σε υψόμετρο 300-500 μέτρων, στις οποίες παραδοσιακά έσπερναν και σπέρνουν οικογένειες και χωριά ολόκληρα, ξαφνικά ανακηρύσσονται δασικές. Πάνω από το 70% της Κρήτης ανακηρύχθηκε δασική έκταση. Η μαδάρα στα ορεινά, «βαφτίστηκε» σε

ποσοστό άνω του 90% δασική, ενώ στην πραγματικότητα εκεί υπάρχουν σε πολλά σημεία βοσκοτόπια, που μάλιστα επιδοτούνται και έχουν βοσκούς που συχνά διαμένουν εκεί.

Για λάθη στις αναρτήσεις των δασικών χαρτών στην Π.Ε. Χανίων, καθώς και στη διαχείριση της γενικότερης υπόθεσης μετά την ανάρτηση έκανε λόγο ο τοπικός βουλευτής της ΝΔ, κ. Βολουδάκης. Στο Ρέθυμνο εντείνεται ο προβληματισμός μετά την ανάρτηση των δασικών χαρτών που περιλαμβάνει ως δασικό ένα μεγάλο ποσοστό των ακίνητων περιουσιών στον νομό. Ήδη υπάρχει κινητοποίηση από την Π.Ε. Ρεθύμνου, σε συνεργασία με τον Δήμο Ρεθύμνου, τους δήμους του νομού, αλλά και τη διεύθυνση δασών, για να προχωρήσουν οι απαραίτητες διαδικασίες ενημέρωσης και συντονισμού, αφού οι προθεσμίες που έχουν οι ιδιοκτήτες για να ξεκαθαρίσουν τις περιουσίες τους που έχουν χαρακτηριστεί δασικές παραμένουν ασφυκτικές. Η πρώτη ανάγνωση του αναρτημένου χάρτη αποκαλύπτει σωρεία λαθών, εμπεριέχει, μάλιστα, πάρα πολλά πρόδηλα σφάλματα, δηλαδή περιουσίες ανθρώπων οι οποίες έχουν αποχαρακτηριστεί με τελεσίδικη απόφαση φαίνονται πάλι ως δασικές.

Αντίστοιχη είναι η εικόνα και στον νομό Λασιθίου, με την τοπική κοινωνία ανάστατη να απαιτεί αναστολή της ανάρτησης των δασικών χαρτών και επάνοδο σε προσφορότερο χρόνο, όταν θα έχουν ληφθεί υπόψη όλες οι παράμετροι και οι παρατηρήσεις των αρμόδιων τοπικών φορέων. Το 60% του νομού χαρακτηρίζεται δασικό. Στους δασικούς χάρτες έχουν συμπεριληφθεί τμήματα του εθνικού και επαρχιακού δικτύου, οικίες πολιτών, με νόμιμες οικοδομικές άδειες, παραλιακές εκτάσεις, ακόμα και ολόκληροι ελαιώνες έχουν χαρακτηριστεί αναδασωτές εκτάσεις. Ανάμεσα στις χαρακτηρισμένες εκτάσεις «αναδασωτές λόγω πυρκαγιάς» βρίσκονται και αμιγώς γεωργικά καλλιεργούμενες εκτάσεις αναδασμού, οι οποίες έχουν επίσημα παλαιότερα έγγραφα της νομαρχίας Λασιθίου, που τους προσδίδει αυτό τον χαρακτηρισμό, και άρα παρατηρείται το παράδοξο φαινόμενο η ίδια διοίκηση να αναιρεί τον εαυτό της.

Σε ολόκληρη την Κρήτη επικρατεί έντονη ανησυχία για τις επιδοτήσεις του ΟΠΕΚΕΠΕ, καθώς οι δηλώσεις στο Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου πρέπει να γίνουν εντός του Μαΐου, ενώ οι αντιρρήσεις για τους δασικούς χάρτες υποβάλλονται μέχρι τον Ιούνιο, όπερ σημαίνει ότι μέχρι να εκδικαστούν θα περάσει εύλογο χρονικό διάστημα χωρίς υπάρχει σαφής εικόνα για τον χαρακτήρα μιας έκτασης.

Ίδια εικόνα σχηματίζεται και σε πολλά ακόμη νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου, καθώς και σε περιοχές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Στην Αιτωλοακαρνανία χιλιάδες παραγωγοί καλούνται να υποβάλουν αντιρρήσεις για εκτάσεις που καλλιεργούνται και συνδέονται με επιδοτήσεις εδώ και δεκαετίες. Στη Μαγνησία χιλιάδες πολίτες διαπίστωσαν ότι δεν μπορούν να προχωρήσουν στην κατάθεση αντιρρήσεων για τις ιδιοκτησίες τους που χαρακτηρίστηκαν εσφαλμένα ως δασικές, χωρίς οι ίδιοι για διάφορους λόγους να λάβουν γνώση. Υπάρχουν περίπου 15.000 εκκρεμή αιτήματα αντιρρήσεων, πρόδηλα σφάλματα και αιτήματα αναμόρφωσης, ενώ οι δασικές υπηρεσίες οφείλουν να διαχειριστούν ακόμα 8.000 δικαστικές περιπτώσεις που προκύπτουν από τις δηλώσεις στο Κτηματολόγιο. Έντονο είναι το πρόβλημα στο Πήλιο, με πολλές καλλιεργήσιμες εκτάσεις να εμφανίζονται ως δασικές.

Στα Δωδεκάνησα έχουν κριθεί δασικές εκτάσεις στις οποίες βρίσκονται δρόμοι, ξενοδοχεία και παλαιοί πορτοκαλεώνες. Η συντριπτική πλειονότητα των εκτάσεων σε Πάτμο και Σύμη

(περίπου το 90%) χαρακτηρίζονται δασικές, το ίδιο ισχύει και για την Αστυπάλαια, αλλά και για την Τήλο. Για τους δασικούς χάρτες της Καρπάθου και της Κάσου ελήφθησαν υπόψη αεροφωτογραφίες των ετών 1960, χωρίς να συνυπολογιστούν άλλα στοιχεία. Εκτάσεις που μέχρι την αρχή της δεκαετίας του '60 καλλιεργούνταν, και για τις οποίες υπάρχουν τα σχετικά τεκμήρια, χαρακτηρίζονται δασικές, υπάρχουν λανθασμένες καταγραφές στα όρια των οικισμών, ενώ εγκαταλελειμμένοι αγροί με λίγα φρύγανα θεωρούνται δασικές εκτάσεις. Παράλληλα, παραλιακές εκτάσεις του Δημοσίου σε Ρόδο και Κω χαρακτηρίζονται δασικές ενώ είναι χορτολιβαδικές. Αυτό σημαίνει ότι ακυρώνεται κάθε προοπτική τουριστικής αξιοποίησής τους από το Δημόσιο. Χαρακτηριστική είναι η επιστολή την οποία σας απηύθυνε η έπαρχος Καρπάθου-Κάσου, Καλλιόπη Νικολαΐδου, η οποία μιλά για «βιαστική και απόλυτα πρόχειρη εργασία με την οποία είναι φανερό η μετακύλιση του προβλήματος στον κάθε πολίτη-ιδιοκτήτη έκτασης, ο οποίος καλείται εναγωνίως να αντιδράσει και να ξοδευτεί για να αποδείξει ισχυρισμούς που είναι γνωστοί στην ίδια τη Διεύθυνση Δασών Δωδεκανήσου, όπως πράξεις χαρακτηρισμού, τελεσιδικίες κ.λπ.».

Στη Λευκάδα, στην Κέρκυρα και στη Ζάκυνθο δεν είναι λίγοι εκείνοι που στην προσπάθειά τους να εντοπίσουν στον χάρτη τους χαρακτηρισμούς των ιδιοκτησιών τους διαπίστωσαν ότι έχουν μετατραπεί από τη μία μέρα στην άλλη σε δάσος. Ακόμα μεγαλύτερο είναι το πρόβλημα στην Κεφαλονιά και την Ιθάκη, προκαλώντας πονοκέφαλο σε σημαντικό αριθμό κατοίκων τους. Στους αναμορφωμένους χάρτες τα δύο νησιά έχουν χαρακτηριστεί ως δάσος σχεδόν από άκρη σε άκρη(!), καθώς φαίνεται ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι ήδη υπάρχουσες τελεσίδικες πράξεις χαρακτηρισμού, οι παραχωρήσεις, οι αγροτικές εκτάσεις που καλλιεργούνται και οι δικαστικές αποφάσεις. Στα νησιά του Ιονίου η μεγαλύτερη έκταση αποτυπώνεται ως δάσος, καθώς φαίνεται ότι δεν έχει ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι στα νησιά του Ιονίου δεν υφίσταται ιδιοκτησιακό καθεστώς του Δημοσίου επί των δασικών εκτάσεων, οι οποίες ανήκαν σε ιδιώτες.

Στα νησιά του βορείου Αιγαίου, και ειδικά στη Λέσβο και τη Λήμνο, αγρότες και κτηνοτρόφοι βρίσκονται σε απόγνωση, καθώς πάνω από το 50% των δύο νησιών αποτυπώνεται ως δασικό, θέτοντας σε κίνδυνο τις επιδοτήσεις και φυσικά την αξία της γης τους.

Είναι σαφές ότι δεν πρόκειται για ιδιοκτήτες αυθαιρέτων σε ρέματα ή στον αιγιαλό, αλλά για εκατοντάδες χιλιάδες νόμιμους ιδιοκτήτες, οι οποίοι κινδυνεύουν να δουν την περιουσία τους, για την οποία έχουν δαπανήσει μεγάλα ποσά (και υπέρ του δημοσίου), να χαρακτηρίζεται εκ των υστέρων δασική, ενώ σε αντίστοιχη θέση βρίσκονται Δήμοι και Περιφέρειες σε ολόκληρη τη χώρα.

Μάλιστα, προκειμένου να τεκμηριώσουν σωστά τις αντιρρήσεις τους ώστε κάποτε να «βρουν το δίκιο τους» οι θιγόμενοι πολίτες, χρειάζονται εξαρτημένα τοπογραφικά διαγράμματα για να γίνει η σωστή αποτύπωση των ορίων της ιδιοκτησίας. Ως γνωστόν, οι ορθοφωτοχάρτες του Κτηματολογίου που χρησιμοποιούνται στην υποβολή της αντίρρησης των δασικών χαρτών έχουν σφάλμα από δεκάδες εκατοστά μέχρι και αρκετά μέτρα. Η ακρίβεια της εφαρμογής της θέασης ορθοφωτοχαρτών λόγω των προδιαγραφών της ανταποκρίνεται μόνο για τον εντοπισμό του ακινήτου και δεν έχει την απαιτούμενη ακρίβεια για τις αντιρρήσεις. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ίδιο εξαρτημένο τοπογραφικό διάγραμμα που χρησιμοποιήθηκε στη δήλωση στο Κτηματολόγιο. Η Επιτροπή Εξέτασης Αντιρρήσεων θα κρίνει την περιοχή που θα

έχει οριστεί από τις συντεταγμένες των ορίων που θα δηλωθούν. Αν είναι λάθος, τότε υπάρχει περίπτωση να μην εξεταστεί μέρος της ιδιοκτησίας. Επίσης, είναι σφόδρα πιθανό να χρειαστούν Τεχνικές Εκθέσεις Φωτοερμηνείας, με τις οποίες μπορεί να αμφισβητηθεί η χρήση που αποτυπώνει ο αναρτημένος δασικός χάρτης και να διαπιστωθεί ο χαρακτήρας της έκτασης το 1945 ή το 1960 ή την πρόσφατη περίοδο, ή απλώς να οριοθετηθεί επαρκώς το ακίνητο, καθώς υπάρχει περίπτωση να έχει γίνει λάθος στη φωτοερμηνεία της αεροφωτογραφίας του 1945 ή λόγω κακής ποιότητας να χρησιμοποιηθεί η αεροφωτογραφία του 1960 ή να υπάρχει αμφισβήτηση για τον χαρακτηρισμό της πρόσφατης περιόδου. Επίσης, χρειάζεται νομικός έλεγχος, αναγωγή τίτλων, συγκέντρωση παλαιότερων διοικητικών πράξεων, παλαιότεροι χαρτών, ιστορικών εγγράφων, μισθωτηρίων, κ.λπ.

Γίνεται, συνεπώς, αντιληπτό ότι εν τω μέσω μιας τόσο επιβαρυντικής συγκυρίας όπως αυτή που δημιουργεί η πανδημία και η συνεχιζόμενη μαστίζουσα οικονομική κρίση, εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες θα αναγκαστούν να καταβάλλουν όχι μόνο τα ακριβά παράβολα της διαδικασίας, αλλά ενός ασφυκτικών προθεσμιών να πληρώσουν χιλιάδες Ευρώ για τη συγκέντρωση των απαραίτητων αποδεικτικών προς συμπλήρωση του σχετικού φακέλου. Είναι μοιραίο ότι οι μικροί και οικονομικά αδύναμοι στην πλειονότητά τους ιδιοκτήτες θα παραιτηθούν από τη διεκδίκηση της ίδιας τους της περιουσίας, η οποία θα καταλήξει στο δημόσιο και από εκεί τελικά στα χέρια των διαφόρων «επενδυτών» δια της γνωστής οδού της «αξιοποίησης». Επίσης, οι ιδιοκτήτες αυτοί κινδυνεύουν να βρεθούν στην αλγεινή θέση να τους ζητηθεί να επιστρέψουν αναδρομικά τυχόν αγροτικές επιδοτήσεις που εισέπραξαν τα προηγούμενα χρόνια, αφού οι εκτάσεις τους θα χαρακτηριστούν δασικές.

Βεβαίως, ακόμη κι αυτή η εξαιρετικά πολυτελής και οικονομικά αβάσταχτη διαδικασία δεν επιτρέπεται οριζόντια. Για παράδειγμα, υποβολή αντιρρήσεων δεν επιτρέπεται για κυρωμένους δασικούς χάρτες με αποφάσεις των Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων, αλλά επιτρέπεται για τμήματα των κυρωμένων χαρτών που έχουν αναμορφωθεί μετά την αποδοχή σχετικών αιτήσεων από άλλα όργανα. Επίσης, δεν επιτρέπονται αντιρρήσεις από όσους υπέβαλαν στο παρελθόν αίτηση αναμόρφωσης/εξαίρεσης (όταν ίσχυαν άλλα κριτήρια) και αυτή απορρίφθηκε, αλλά επιτρέπονται για νέες αναρτήσεις χαρτών.

Επιπλέον, η αθρόα κατάθεση αντιρρήσεων και ενστάσεων είναι βέβαιο ότι θα «πνίξουν» τον υφιστάμενο γραφειοκρατικό μηχανισμό, καθιστώντας -στην καλύτερη περίπτωση- τους πολίτες ομήρους καθυστερήσεων ή και κωλυσιεργιών για πολλά χρόνια, είτε με αδυναμία μεταβίβασης της περιουσίας τους είτε και με δραστική απομείωση της αξίας της, καθώς θα καθίσταται, αν μη τι άλλο, «αμφισβητούμενη», μέχρις αποδείξεως του εναντίου, όπως έχει συμβεί με τις Επιτροπές Ενστάσεων-Αντιρρήσεων για τις περιοχές της Γαύδου, του Ακρωτηρίου και του κάμπου των Χανίων, οι οποίες δεν έχουν φέρει κανένα αποτέλεσμα εδώ και τέσσερα σχεδόν χρόνια.

Αντί η Πολιτεία να κωδικοποιήσει τις αποφάσεις, τις διοικητικές πράξεις και εν γένει την κατάσταση που έχει μεσολαβήσει στις πολλές δεκαετίες που πέρασαν από την εποχή των αεροφωτογραφιών που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον χαρακτηρισμό περιοχών ως «δασικών» (και ανάγονται στο τέλος του... Β' Παγκόσμιου Πολέμου), πρακτικά εκατοντάδες χιλιάδες φυσικά και νομικά πρόσωπα θα σπεύσουν «να αποδείξουν ότι δεν είναι ελέφαντες.»

Με τον τρόπο αυτό, καταργείται η ασφάλεια δικαίου και η συνέχεια του κράτους, στον βαθμό που ο βεβαιωμένα (ως τώρα) νόμιμος κύριος χαρακτηρίζεται εκ των υστέρων «παράνομος».

Τέλος, η όλη διαδικασία και τα προβλήματά της που εκτενώς σας προανέφερα, τροφοδοτούν ένα εξαιρετικά νοσηρό κλίμα εύλογης καχυποψίας ότι ως υποκρυπτόμενοι σκοποί αναδεικνύονται αφενός η αναδιανομή των ιδιοκτησιών μέσω «αρπαγών» εις βάρος μικροϊδιοκτητών, αγροτών και κτηνοτρόφων, και αφετέρου η fast-track επενδυτική εκμετάλλευση χωρίς σεβασμό στην προστασία του περιβάλλοντος και χωρίς δυνατότητα αντιλόγου από τους κατοίκους των περιοχών. Αυτή την εντύπωση δίνει ο χαρακτηρισμός βουνοκορφών και άγονων εκτάσεων ως δασικών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, «μέχρι τώρα οι αγρότες και πολλοί δήμοι με αγώνες είχαν καταφέρει να μην μπουν οι μπουλντόζες των πολυεθνικών και διαλύσουν τα πάντα για να φυτρώσουν οι ανεμογεννήτριες που δεν θέλουν με κανένα τρόπο τριγύρω τους δένδρα γιατί θα είναι επικίνδυνα για πυρκαγιά που θα τις καταστρέψει. Τώρα είναι του κράτους και θα τους δώσει δικαίωμα να κάνουν ό,τι θέλουν. Οι πολυεθνικές να ζήσουν και να μεγαλώσουν με οποιοδήποτε οικολογικό κόστος και οι αγρότες να εξαφανισθούν.»

Τέλος, καταγγέλλεται ότι «δεν μπορούμε ακόμα να γνωρίζουμε εάν οι εκτάσεις που κατάσχονται θα καταλήξουν ως μελλοντικά φιλέτα στο ΤΑΙΠΕΔ ή σε ξένα επενδυτικά funds με σκοπό τη δημιουργία “Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης”, γηπέδων γκολφ, καζίνο ή εξορυστικών εγκαταστάσεων. Γνωρίζουμε όμως με ακρίβεια ότι εκατομμύρια συμπολίτες μας θα αναγκαστούν και πάλι να προσπαθούν να βρουν το δίκιο τους και να αποδείξουν στο “παχύδερμο” ελληνικό κράτος ότι είναι δικαιούχοι εδώ και δεκαετίες νομίμως κατοχυρωμένων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας.»

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάσθε:

Πώς και πότε προτίθεστε να ενεργήσετε προκειμένου να ανασταλούν άμεσα οι διαδικασίες που αφορούν σε κάθε τυχόν στάδιο ανάρτησης και επικύρωσης των δασικών χαρτών, ώστε σε ωριμότερο χρόνο να ολοκληρωθεί το έργο με σεβασμό στα δικαιώματα εκατοντάδων χιλιάδων πολιτών και στην πολυπαραγοντική ανάγκη ορθής αποτύπωσης της πραγματικής κατάστασης;

Η ερωτώσα Βουλευτής

Αγγελική Αδαμοπούλου
Βουλευτής Α΄ Αθηνών, Μέρα25